

En halv böj från Rapid Marin

Årets Rookie tar ställning för enkelhet

I tio års tid har
Rapid Marin
utvecklat sin
täckställning.
Nu är produktionen, om än
i liten skala,
verklighet.

Rapid Marins täckställning, Easytec, fungerar bäst för båtar upp till nio meters längd. Enligt ställningens uppfinnare, Leif Olsson och Lars Kjellberg, går den att resa på en kvart.

Leif Olsson och Lars Kjellberg har god stöttning av Magnus Undén, Donk Industries.

”För ett hängivet och idogt innovationsarbete i det tysta. För prylar som förenklar båtlivet – av båtmänniskor för båtmänniskor.”

TEXT OCH FOTO **THOMAS HYRÉN**

drygt tre decennier – från början av 1950-talet till slutet av 1970-talet – producerades ett par tusen plastbåtar vid Fisksätra Varv. Parallellt med tillverkningen av bruksbåtar – minsvepare för marinen, tullkryssare och mätfartyg – gick några av den svenska fritidsbåtsflottans riktiga klassiker av stapeln här. Motorbåtar som Figatto, Fidos Camping och Firally Cabin samt segelbåtar som Fidra och Havsfidra härstammar alla från Fisksätra. Varvsledningen var framsynt när det begav sig och plasten gjorde sitt intåg som byggmaterial för fritidsbåtar. Under ett par decennier, med start under 1950-talets andra hälft, gick tillverkningen av plastbåtar på högvarv här.

Varvsepokens glansdagar är sedan länge förbi. Som ett monument över svunna tider tronar fortfarande några av de gamla varvslokalerna vid Lännerstasundets strand. Numera samsas flera småföretagare i fastigheter märkta av årtionden av eftersatt underhåll. Som besökare är det lätt att luras av de bedagade fasadernas flagande färg. Men skenet bedrar. Det är inte minst Årets Rookie – Rapid Marin – ett levande bevis på.

En handtextad skylt uppspikad på en svartmålad dubbelport är det enda synliga tecknet som skvallrar om att det är här bolaget har sin hemvist. Innanför portarna där emot vittnar travar med presenningar, rör till täckställningar och långa rader med nykrökta S-krokar om en spirande företag-

samhet. Tillsammans utgör materialtravarna beståndsdelar till Rapid Marins lika enkla som geniala täckställning Easytec. Upphovsmännen bakom den innovativa täckställningen heter Leif Olsson och Lars Kjellberg.

– Jätteroligt, självklart. Jättekul, säger Lars Kjellberg, efter att ha fått beskedet att han och kollegan Leif Olsson tilldelats PB:s utmärkelse Årets Rookie 2012.

– Det känns som en uppmuntran att jobba vidare, säger Leif Olsson. I det korta perspektivet känns det som en uppskattning för det vi kämpat med och gjort hittills. Sedan vad det leder till på sikt, det har vi ingen aning om.

Det var engång

Kanske finns det lika många skolor när det gäller täckning av båt som det finns båtägare? Hardcore-falangen anser att det är onödigt att täcka båten och i yttersta nödfall drar de över en enkel presenning som nödtorftigt täcker sittbrunnen. I andra änden av skalan har vi dem som transporterar ned halva brädgården till båtens uppläggningsplats, för att sedan ägna en vecka åt att snickra båthus. Och i fältet mellan dessa bägge ytterligheter ryms det en ocean av mer eller mindre kreativa lösningar. Vissa hemsnickrade och andra mer eller mindre färdigköpta.

– Jag vill minnas att man ofta glömde från år till år hur det skulle vara. Utan att nämna några namn så fann man sig stå där

och undra: ”Hur skulle man skruva fast den här?” säger Leif, som seglat hela livet.

– Till slut kom man på det, för att året därpå åter stå där med samma undran. Med vår ställning är det så enkelt att det inte går att göra fel, fortsätter han.

Lars Kjellberg, seglare sedan barnsben även han, har liknande erfarenheter.

– På vår Albin Delta hade vi en traditionell ställning i aluminium. Jag tyckte att det var ett jäkla plockepinn att få ihop den. Och de där byglarna rostade dessutom efter ett tag. Jag var aldrig riktigt nöjd, jag tyckte aldrig att det blev riktigt bra. Och däri ligger också en del i att vår ställning kom till.

För att berätta historien om Easytec måste bandet backas cirka tio år. Det var då som Leif Olsson och Lars Kjellberg, kamrater sedan barnsben, satte snöbollen i rullning.

Sitt företag – Rapid Marin – driver de tillsammans på lediga stunder. Under åtskilliga kvällar, helger och en och annan semesterdag har de funderat, testat, utvärderat och förkastat olika lösningar. För tre år sedan ansåg de att deras täckställning var tillräckligt bra för att sättas i produktion.

– Ursprungligen var det två grundidéer. Den ena var det böjda röret – enligt äggskaletsprincipen, att en ganska klen stomme kan bli väldigt stark. Den första tanken som uppstod utifrån det var infästningsproblemet. Och att du inte får fallhöjd och inte får tillräckligt bra ventilation i ändarna, säger Lars.

Lösningen på de uppställda problemen dök snabbt upp i form av ett S.

– Den här S-krokan tycker jag är en väldigt bra lösning. Den är stark, billig, kan aldrig gå sönder och den går att böja till och förändra i efterhand för bästa passform, fortsätter han.

FOTO: RAPID MARIN

Till vänster demonstrerar Lars Kjellberg hur den närmast hantverksmässiga tillverkningen av S-krokar går till. Till höger visar han hur S-kroken fungerar i verkligheten.

➔ Första steget vid montering av Easytec-ställningen är att bestämma fästpunkter för de två S-krokarna, som häktas fast i exempelvis för- och akterpulpit eller båtens knar. Steg två är att kapa till och anpassa längden på det sektionerade bärröret efter båtens längd. Med rörets bågge ändrar fastsatta i S-krokarna ska bågens krön – nocken på presenningen – resa sig cirka en och en halv meter ovanför båtens däck. När inpassningen av bågen är klar återstår bara att lossa röret och trä det genom den sydda kanalen på presenningen innan det åter reses på plats. I längder upp till fem meter bär bågen sin egen vikt. För större båtar – längre bågar – rekommenderar täckställningens upphovsmän att konstruktionen kompletteras med stödben.

Vilar inte på lagrarna

Sedan lanseringen har de tillverkat cirka tusen täckställningar. Grundkonceptet är inakt, men för den sakens skull har de inte slagit av på takten när det gäller produktutveckling.

– Till nästa år är vår förhoppning att vi ska kunna leverera både S-krokar och stödben med teleskopfunktion. Det är något vi jobbar med nu för att lösa, förklarar Lars.

En av vinsterna med att kunna justera längden på S-krokarna är att täckställningen kan anpassas så att även båtens utombordare kan rymmas inom bågens skyddande radie.

– S-kroken är enkel och kostar nästan inget att göra. Samtidigt är det den som är nyckeln till att vår konstruktion fungerar, att den blir en bra lösning. Själva bågen var en jättebra och fiffig idé. Men bågen i sig är inte värd så mycket utan S-kroken, säger Lars.

Under resans gång har Lars och Leif konstaterat att deras bågformade täckställning

ingalunda är unik. Däremot har de flesta båtägare som försökt sig på snarlika hemsnickrade lösningar just gått bet på att hitta en vettig lösning för att fästa bågens ändrar.

– Vi insåg ganska tidigt när vi provade oss fram, vi började med PVC-rör, att äggskalprincipen är bra i teorin. Men för att det ska fungera i verkligheten så måste det vara en bra kvalitet på materialet. Vi förstod också att det behövs någon form av stöd på våra större täckställningar. Dels för att förlänga livslängden på presenningen, dels för att ställningen inte ska säcka ihop under 150 kilo blötsnö, säger Lars.

Parallellt med att marknadsföra och finputsa på täckställningens utförande har Leif Olsson och Lars Kjellberg satt tändarna i båtstötter. Deras motiv är detsamma som vid täckställningens tillkomst – att försöka göra en bra produkt bättre. Under 2010 sålde de stötter från amerikanska Hostar. Ett konkurrenskraftigt pris gjorde att stöttorna gick åt som smör i solsken. Men utförandet och konstruktionen på den amerikanska stöttan gav inte duon någon ro. Framför allt upplevde de stöttorna som klumpiga och skrymmande. Något som, påpekar Lars Kjellberg och Leif Olsson, även gäller exempelvis fabrikat som Seaquip och Tyresö.

Godagrannar

Efter ett års ritande och skissande på en egen variant, som de döpt till Easystand, knackade de på hos grannarna på Donk Industries. Inspirerade av ”den stora blågula möbel- och heminredningsfirman” vars signum är platta paket, finns det nu två färdiga prototyper framtagna. Grundprincipen är densamma för båda. Det som skiljer är att den ena är tillverkad i rör och den andra i plattjärn. Till skillnad från de flesta befintliga stötter på marknaden går denna att falla ihop med några enkla handgrepp som inte

kräver några verktyg. En sprint bär hela konstruktionen. Vinsterna är flera. En traditionell, monterad stötta är skrymmande. Eftersom en monterad stötta tenderar att förbli monterad blir konsekvensen att det på de flesta vinteruppläggningsplatser står drivor med stötter under sommarhalvåret. Som grädd på moset går det att med ett enkelt handgrepp ändra stöttans vinkel när den passas in mot skrovet.

– Det är lite vår tanke. Att se vad konsumenterna kan tänkas vilja ha. Titta på befintliga konstruktioner och förenkla dem. Vår stötta är lite annorlunda, den är enklare att sätta upp och den håller en bra prisnivå, anser Leif.

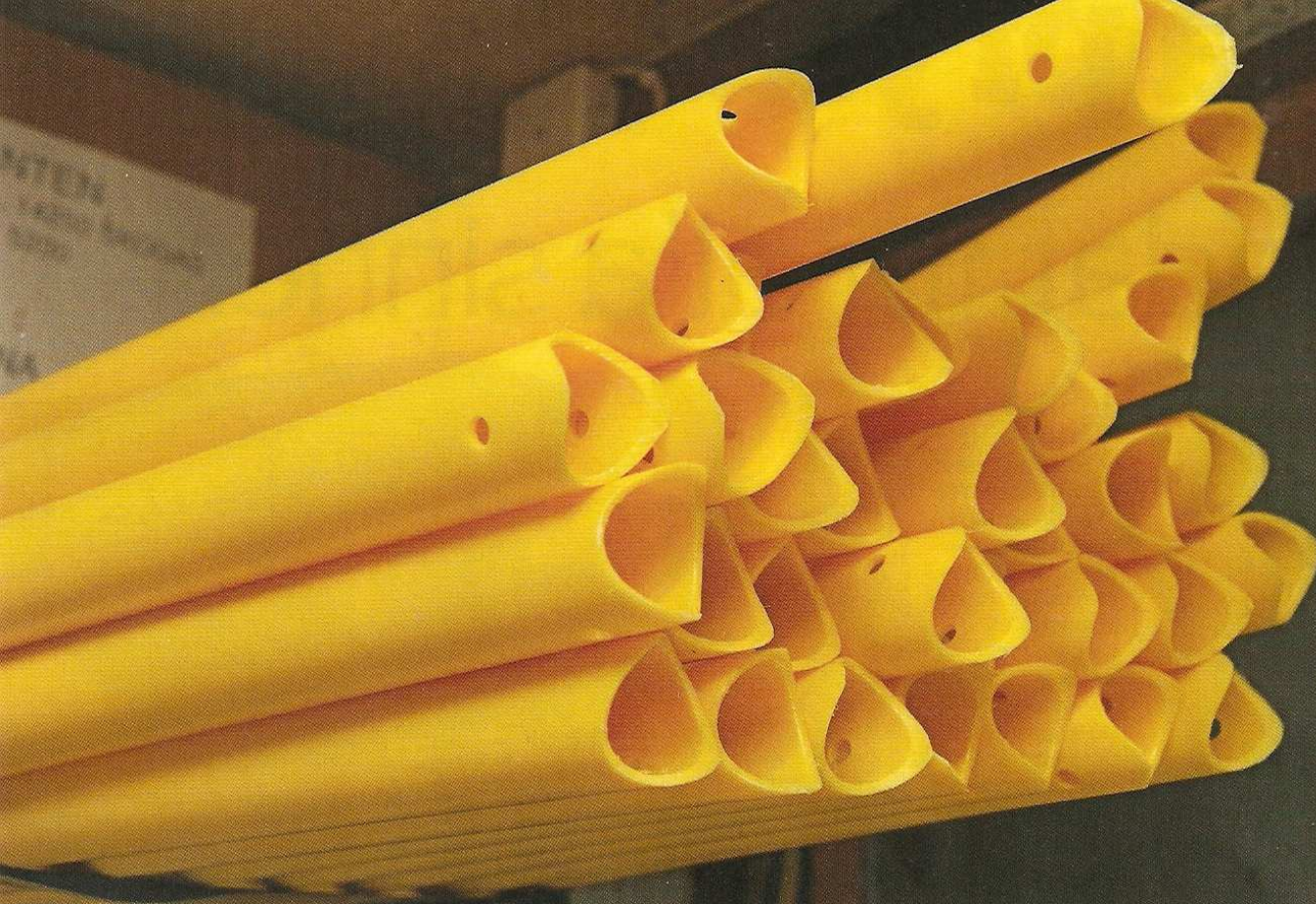
Lars Kjellberg kastar in en brasklapp när han påpekar att det redan finns stötter på marknaden som går att plocka isär för att förenkla transport och förvaring.

Distribution en akilleshäla

Att som hittills sköta det mesta i bolaget på egen hand kan bli problematiskt framöver, konstaterar Lars Kjellberg och Leif Olsson. Tillverkningsstakten, i kombination med antalet återförsäljare av deras täckställning, har gjort det möjligt att dela tiden mellan konstruktion, produktutveckling, upphandling av material, produktion, paketering, marknadsföring och till viss del distribution till kund. Till nu har det fungerat hyggligt. Men för att företaget ska kunna expandera krävs det förändring.

– I år har vi några Preem-mackar här omkring och en Preem-butik på västkusten, i Göteborg, som säljer vår täckställning. Det funkar nu, men växer vi lite till så behöver vi ha ett riktigt återförsäljarnät, erkänner Lars.

Om deras stötta sätts i produktion inom det närmaste året, vilket är deras förhoppning, aktualiseras distributionsfrågan yt-

Hittills har Rapid Marin varit något av ett hobbyprojekt. Allt har skett i liten skala.

Lars Kjellberg och Leif Olsson framhåller vikten av att verka i en maritim miljö. Det nära samarbetet med Magnus Undén och Donk Industries, vägg i vägg med Rapid Marin, ska inte underskattas.

terligare. Trots att de lagt så mycket tid och kraft på att säkerställa både konstruktion och kvalitet på täckställningen, blev de tagna på sängen av den respons som följde på lanseringen. Både första och andra året sålde de slut på sitt lager per omgående. Och det utan att de spenderat några stora summor på marknadsföring eller gick genom upparbetade distributionskanaler.

– Vår ursprungstanke när vi började spåna på det här för tio år sedan var att Easytec skulle säljas via bensinmackor, typ OK, och att den till och med kunde förses med deras varumärke. Vi kämpade lite med det, men det är stora organisationer och vi är pyttesmå i jämförelse. Vi har även jobbat med stora båttillbehörsaffärer och känt oss för. Men det har funnits en tröghet, suckar Lars.

Den nuvarande småskaligheten ger trots allt vissa fördelar när det gäller att finna skraddarsydda lösningar. Enligt Lars Kjell-

berg och Leif Olsson är deras kunder välkomna att byta exempelvis presenning om passformen lämnar en del övrigt att önska. Samma sak gäller om de medföljande S-krokarna inte fyller sin funktion fullt ut.

– Passar det inte riktigt, eller om du har köpt fel, då är det bara att komma hit och byta. Vi försöker hålla en hög servicenivå. Är du inte nöjd, kom hit och få en annan presenning eller extralånga S-krokar. Bara du inte kommer på våren efter att ha använt grejerna över vintern, säger Lars.

Spännande framtid

Rapid Marins ägarduo är överens om att de befinner sig vid ett vägska. Dels behöver de mer mantimmar, dels behöver de en större lokal för att kunna expandera. Lokalfrågan kommer snart att ställas på sin spets, då det finns långt gångna planer på att riva de gamla varvslokalerna.

Årets Rookie 2012

”För ett hängivet och idogt innovationsarbete i det tysta. För prylar som förenklar båtlivet – av båtmänniskor för båtmänniskor.”

Praktiskt Båtägandes tanke med utmärkelsen är att premiera nya idéer inom båtbranschen och samtidigt lyfta fram personerna bakom dem.

Tidigare pristagare är:

2008 Blueflow – Bränslemätare i mobilen

2009 Alukin – För sin nya båtmodell

2010 Agapi – Nyskapande RIB-koncept

2011 Ekomarine – Båtbottenfärgen Neptune Formula

– Vi för diskussioner med de nya ägarna om att flytta in i nya lokaler här nere. Och då finns ju en möjlighet att tillverka under hela året. Men då handlar det kanske även om att anställa eller hitta en lösning så att vi går in själva, säger Leif.

Vart Rapid Marin tar vägen står skrivet i stjärnorna. De trivs bra i omgivningen på Fisksåtra Marin, det finns ett väl fungerande samarbete med bland annat Donk Industries vägg i vägg.

– Vi vill ju fortsätta finnas och verka i en marin miljö, säger Leif Olsson. Även om vi skulle kunna sitta var som helst.

Fördelarna med lokaliseringen är flera. Det går att bolla idéer med andra småföretagare. Att vara omgiven av båtar och deras ägare ska inte heller underskattas när det gäller att spåna idéer och inte minst testa dem i en skarp miljö för omedelbar feedback.